

Intervju: Valentin Inzko, visoki predstavnik i specijalni predstavnik Evropske unije u BiH: “Spriječit ćemo bilo kakve sukobe”

Dnevni avaz: Ako je suditi po raspoloženju domaćih aktera, butmirski proces je propao prije nego je istinski i počeo. Dijelite li taj dojam?

Valentin Inzko: Svi bh. politički lideri su se složili u Butmiru da nastave sa razgovorom, što je za mene dobra vijest. Međunarodna zajednica je tek na ovom sastanku stavila na stol konkretne dokumente u vezi sa ustavnim promjenama i imovinom. Potrebno je raditi dalje i vidjeti kako se može doći do kompromisa. Za ishod ovog procesa će biti odgovorni lokalni političari, a i lokalni mediji. Dakle, treba imati političke volje i treba stvarati pozitivnu klimu da bi proces uspio. Međunarodna zajednica će i ubuduće vrlo rado tome dati svoj doprinos.

Važan ishod butmirskog sastanka jeste činjenica da je posve jasno da u BiH postoji saglasnost da se u budućnosti BiH pridruži evro-atlantskoj porodici. Svima je jasno da su članstvo u EU i NATO savezu jedini siguran put ka

prosperitetnoj budućnosti Bosne i Hercegovine i njenih građana. Zato smatram da je važno da se proces koji smo započeli u Butmiru nastavi i nadam se da će lideri u BiH shvatiti koliko je to važno i značajno za budućnost zemlje.

Sasvim sam uvjeren da je to i iskrena želja velike većine građana BiH – a zbog njih i njihove dobrobiti svi moramo udvostručiti napore kako bi ovaj proces uspio. Druge ozbiljne alternative nema.

Dnevni avaz: Kakve posljedice po OHR ima ishod butmirskog procesa, bilo da on uspije, bilo da propadne?

Valentin Iznko: Budućnost OHR-a je za mene sasvim izvjesna. Tek kada bude ispunjeno pet ciljeva i dva uslova postavljenih od strane Vijeća za implementaciju mira, doći će do tranzicije od OHR-a ka Uredu specijalnog predstavnika Evropske unije. Ja u ovom trenutku ne želim spekulirati kako će završiti butmirski proces i kakve će biti posljedice za OHR. Poznato je, međutim, da sam ja pristalica dobro pripremljene tranzicije.

Dnevni avaz: U kojoj mjeri promjene Ustava postaju sastavni dio tranzicije OHR-a prema EUSR-u?

Valentin Iznko: Nema dodatnih uslova za zatvaranje OHR-a, dakle promjene Ustava BiH nisu uslov koji je potrebno ispuniti da bi OHR bio zatvoren. Međutim, ustavne reforme su potrebne kako bi se poboljšala funkcionalnost institucija BiH. Ponoviću ono što je kazao komesar EU za proširenje, Olli Rehn, da samo zemlja koja ima potpuno funkcionalne institucije može da bude kredibilan kandidat za članstvo u EU. Ustav je potrebno izmijeniti ukoliko BiH želi ubrzati svoj put ka Evropskoj uniji, tu nema nikakvih nejasnoća.

Dnevni avaz: Da li je OHR kao institucija (ne Vi lično kao visoki predstavnik) sahranjen time što je iz butmirskog

procesa praktično u potpunosti isključen?

Valentin Iznko: OHR je u butmirskom procesu sudjelovao – moj ured je pružio veoma detaljne, stručne savjete. Pet pravnih i političkih savjetnika je na ekspertskom nivou skoro mjesec dana saradjivalo u pripremama za Butmir. Ja sam, kao što ste mogli vidjeti i u medijima, podržavao ovaj proces i nastaviti ću ga podržavati jer mislim da ovoj zemlji treba dijalog, veća funkcionalnost i treba joj sljedeći korak na putu ka Evropskoj uniji.

Prisustvo najviših zvaničnika ovim razgovorima za mene je pokazatelj jedinstva međunarodne zajednice kada je u pitanju podrška Bosni i Hercegovini i njenim naporima da krene naprijed u evro-atlantskim integracijama. Ne vidim da je ovdje neko isključen, dapače, ovo je najviši nivo sastanaka posvećen BiH nakon Daytonu, i svi smo tu sa istim ciljem: da se postigne dogovor i krene naprijed.

Dnevni avaz: Kakve su šanse da se OHR ugasi na sjednici PIC-a 18. i 19. novembra?

Valentin Iznko: Kao što sam rekao, zatvaranje OHR-a zavisi od ispunjavanja pet + dva uslova i ciljeva. Dakle, Vijeće za implementaciju mira će na narednoj sjednici razmotriti šta je urađeno. Moram spomenuti da, u ovom trenutku, ne možemo da se pohvalimo napretkom u vezi sa pitanjima državne i vojne imovine te Brčkog. Kao što znate, pitanja u vezi sa imovinom su dio Butmirskog procesa.

Ja ne želim niti mogu prejudicirati zaključke koje će Vijeće donijeti kada razmotri sve informacije. Vjerujem, i to se već ranije dešavalo, da kada postoji politička volja, mnoga pitanja u ovoj zemlji mogu biti riješena u veoma kratkom roku.

Dakle, na liderima BiH je da postignu napredak po ovim pitanjima prije naredne sjednice Vijeća za implementaciju

mira.

Dnevni avaz: Obzirom na lekcije naučene tokom pregovora u Butmiru do sada, šta bi ste sugerirali stranim posrednicima?

Valentin Iznko: Ja ne želim sa međunarodnom zajednicom razgovarati preko medija. Ja se sluzim diplomatskim kanalima. Međunarodna zajednica je dobro upoznata sa mojim stajalištima, moje poruke su već stigle u prijestolnice.

Ali, imam poruku za BiH političare i javnost. Uz iskrenu političku volju i spremnost na kompromis, proces promjena može uspjeti. Pri tome niko neće nista izgubiti već ćemo svi dobiti – funkcionalniju, jeftiniju državu koja je na putu u Evropsku uniju. Pomislite šta je alternativa – nefunkcionalna država siromašnih ljudi, zemlja koja zaostaje za drugima u regiji kad su u pitanju evropske integracije. Ili, kao što je rekao Joseph Byden, biti irelevantan je gore nego biti siromašan.

Želio bih da iskoristim ovu priliku i pozovem medije da budu konstruktivni i da podrže proces koji je u toku.

Dnevni avaz: OHR će otići prije ili kasnije. Kakav EUSR ga naslijeđuje? S kojim ljudskim i finansijskim potencijalima i kakvim ovlastima? (da li će u njemu biti i ne-evropljana, kakav je status bonskih ovlasti, hoće li EUSR moći kažnjavati bh. političare i na koji način – oduzimanje imovine, stavljanje na tzv. "crnu listu", uskraćivanje finansijske pomoći...)

Valentin Iznko: Dajte da prvo riješimo jedno pitanje, dajte da prvo ispunimo uslove i ciljeve Vijeća za implementaciju mira i da zatvorimo OHR. To nam je prvi zadatak. EUSR će svakako biti ojačan, i u ljudskim resursima i na svaki drugi način.

Bonska ovlaštenja su stvar OHR-a, specijalni predstavnik Evropske unije neće imati taj mehanizam na raspolaganju. No, i

Evropska unija posjeduje različite instrumente koje uspješno primjenjuje i ne vidim razlog zašto oni ne bi bili primjenjivani i u slučaju BiH. Učešće ne-Evropljana u EUSR je nešto o čemu se trenutno razgovara.

Specijalni predstavnik EU će biti spreman da u potpunosti preuzme svoje obaveze kad za to dođe vrijeme. Onda ćemo detaljnije razgovarati i o mandatu EUSR-a i mehanizmima koje će koristiti. U ovom trenutku prioritet nam je ispunjavanje uslova i ciljeva za tranziciju.

Dnevni avaz: Kako gledate na prijedlog tri bivša visoka predstavnika da OHR ode iz BiH i bude preseljen negdje na Zapadu s bonskim ovlastima koje bi bile korištene da se onemogući pogoršanje situacije u BiH i poništavanje do sada postignutih reformi?

Valentin Iznko: Izuzetno uvažavam i poštujem mišljenja mojih prethodnika na funkciji visokog predstavnika. Sve su to ljudi koji veoma dobro poznaju situaciju u Bosni i Hercegovini. Ja se ne želim javno izjašnjavati o toj ideji. Tako važne stvari trebaju se najprije prodiskutirati iza zatvorinih vrata i tek poslije objasniti u javnosti.

Dnevni avaz: Dodik stalno prijeti nekim referendumima. Imate li realne mehanizme da ga onemogućite u tome?

Valentin Iznko: Svi lideri u BiH, i gospodin Dodik naravno, moraju shvatiti odgovornost javne riječi. Takvim istupima i nerealnim pričama on, na kraju, može naštetiti samo sebi i svom narodu.

Dnevni avaz: Strani mediji, više nego domaći, pišu o opasnosti izbijanja rata u BiH. Koliko su ta upozorenja realna?

Valentin Iznko: Nisu realna. Međunarodna zajednica ima sve kapacitete da spriječi bilo kakvu vrstu sukoba i – budite

sigurni – to bi i uradila. Mediji često posegnu za senzacionalizmom iz ovog ili onog razloga, ali ja mislim da je vrlo neodgovorno baviti se takvim spekulacijama kada je u pitanju BiH. Ova zemlja još nije zaliječila rane i niko ne bi trebao otvarati nove. To je potpuno neodgovorno.